

НАЙРУУЛГЫН АЛДАА

НАЙРУУЛГА ЗҮЙН ШААРДЛАГА

Ерөнхий шаардлага

- Ойлгомжтой
- Үг сонголт сайтай оновчтой
- Товч хураангуй
- Гоо зүй хийгээд учир зүйд нийцсэн

Тусгай шаардлага

- Сонирхолтой
- Яруу сайхан
- Нэгэн загвартай
- Зохиогчийн онцлог, арга барил туссан байх

НАЙРУУЛГЫН АЛДАА ЯАГААД ҮҮСДЭГ ВЭ?

Бичгийн хэлний хэм хэмжээ,
найруулга зүйн шаардлагыг
зөрчсөнөөс найруулгын алдаа
үүсдэг. Алдаа нь бичигчээс их
шалтгаална.

НАЙРУУЛГЫН АЛДААГ АНГИЛАХ НЬ

№	Найруулгын алдаа	Тайлбар
1	Үг буруу сонгосон алдаа	Найруулан бичихдээ хэт чамирхах нь эх хэлээ мохоох нэгэн шалтгаан болж байна. Ийнхүү хэт чамирхсанаас үг буруу сонгох алдаа гаргах нь түгээмэл.
2	Үг давтсан алдаа	Хэлний ямар нэгэн үүрэг зорилгогүй нэг төрлийн үгийг, аль эсвэл ойролцоо ижил утга бүхий үгийг давтахыг үг давтах алдаа гэнэ.
3	Үг илүүдсэн алдаа	Тухайн найруулгад онц шаардлагагүй үгсийг хэрэглэснээс найруулга сунжруу, нуршуу, ойлгомжгүй болохыг үг илүүдсэн алдаа гэнэ.
4	Үг дутсан алдаа	Тухайн сэдэвт зайлшгүй байх ёстой үг, тодотголыг хэрэглээгүйгээс өгүүлж байгаа зүйл тодорхой бус, ойлгомжгүй болохыг үг дутсан алдаа гэнэ.
5	Үг буруу хэлбэржүүлсэн алдаа	Нэг үгийн дараа ямар ч хамаагүй үг байрлаж болохгүйн адил нэг дагавар, нөхцөлийн дараа бусад дагавар, нөхцөлийг хамаагүй залгаж болохгүй. Тухайн язгуур үндэс, үгэнд дагавар нөхцөлийг буруу залгаснаас үүддэг алдаа .

1.ҮГ БУРУУ СОНГОСОН АЛДАА

Жишээ нь: “Зарим дэлгүүр хямдрал гэж хүн төрөлхтнийг хуурдаг” гэсэн өгүүлбэрийн “хүн төрөлхтөн” гэдэг үг өргөн утгатай бөгөөд хүн болж төрсөн бүгдийг хэлдэг.

Зүй нь: “Зарим дэлгүүр хямдрал гэж хүнийг (үйлчлүүлэгчийг) хуурдаг” .

Жишээ нь: “Замд цонхоо нээхэд ногооны үнэр сэнхийж, тал нутаг өвсөөр хучигдан ногоорсныг харахад ядаргаа тайлагдах шиг болж бие суларна”
(Өдрийн сонин, 2016.07.19. дугаар 5428) гэсэн өгүүлбэрт уг сэтгүүлч “суларна” гэсэн үгийг оновчгүй сонгожээ.

Зүй нь: “Замд цонхоо нээхэд ногооны үнэр сэнхийж, тал нутаг өвсөөр хучигдан ногоорсныг харахад ядаргаа тайлагдах шиг болж бие сэргэнэ” гэвэл үгийн сонголт оновчтой болно.

2. ҮГ ДАВТСАН АЛДАА

Жишээ нь:

“Улсын их хурлыг дөрвөн жилийн хугацаатай сонгодог. Улсын их хурал далан зургаан гишүүнтэй. ~~Улсын их хурлын гишүүд туслахтай байдаг~~” гэсэн өгүүлбэрт “Улсын их хурал” гэсэн нэг үгийг шаардлагагүй олон давтсан байна.

Зүй нь: “Улсын их хурлыг дөрвөн жилийн хугацаатай сонгодог бөгөөд далан зургаан гишүүнтэй, тэдгээр нь туслахтай байдаг” гэвэл илүү оновчтой найруулга болно.

Жишээ нь:

“Их сургуульд орох нь амьдралын маань зорилго минь байсан” гэсэн өгүүлбэрт ойролцоо утгатай “нь, маань, минь” гэсэн хамаатуулах нөхцөлийг давтсанаас үг давтсан алдаа үүсжээ.

Зүй нь: “Их сургуульд орох бол амьдралын зорилго минь байсан” гэвэл илүү төгс найруулгатай болно.

3. ҮГ ИЛҮҮДСЭН АЛДАА

Жишээ нь:

“Нэг жилийн хугацаанд Япон улсад хэлний мэдлэгээ дээшлүүлэн сайжруулах хүмүүсийг бүртгэж байна” гэсэн өгүүлбэрт “хугацаанд, улсад, дээшлүүлэх” гэсэн гурван үгийг онц шаардлагагүй үед нуршин үг илүүдүүлжээ.
(Нийгмийн толь сонин, 2007.01.9)

Зүй нь: “Нэг жилд Японд хэлний мэдлэгээ дээшлүүлэх хүмүүсийг бүртгэж байна” гэхэд хангалттай ойлгомжтой болж чадах юм.

Жишээ нь:

“Уг шүүх хуралд түүний эхнэр Цэцэгмаа дуудагдсан бөгөөд түүнийг 20 гаруй хүний мөнгө завшиж, зочид буудал авсан, хөдөлмөрийн хууль зөрчсөн хэргээр шүүхэд дуудаад байгаа аж.”

Зүй нь: “Уг шүүх хуралд түүний эхнэр Цэцэгмааг дуудсан бөгөөд 20 гаруй хүний мөнгө завшиж, зочид буудал авсан, хөдөлмөрийн хууль зөрчсөн хэрэгт холбож байгаа аж.”

4. ҮГ ДУТСАН АЛДАА

Жишээ нь:

“Ерөнхий сайдыг уяагаар зочлоход чин сэтгэлээсээ бэлгэшээсэн” хэмээх өгүүлбэрт “хурдан морины уяагаар” хэмээн тодотгож ойлгомжтой хэлээгүйгээс үг дутсан алдааг бий болгожээ.

Зүй нь: “Ерөнхий сайдыг хурдан морины уяагаар зочлоход чин сэтгэлээсээ бэлгэшээсэн.”

Жишээ нь:

“Чингисийн замыг хурдлуулахад төр анхаарал тавина” гэсэн өгүүлбэрт мөн л үг дутсан найруулгын алдаа гаргажээ. Албан ёсны харилцаанд “Чингисийн зам” бус “Чингисийн гудамжны зам” гэх нь зөв.

Зүй нь: “Чингисийн гудамжны замын ажлыг эрчимжүүлэхэд төр анхаарна” хэмээвэл илүү төгс найруулгатай болж чадах юм.

ҮГ БУРУУ ХЭЛБЭРЖҮҮЛСЭН

Тодорхой болон тодорхойгүй тооны тодотголтой жинхэнэ нэр олон тооны дагавраар хэлбэржихгүй. Үүнийг зөрчсөн алдаа аман ба бичгийн хэлэнд түгээмэл тохиолдож байна.

Жишээ нь:

арав орчим оюутнууд → арав орчим оюутан

мянга гаруй ажилчид → мянга гаруй ажилчин

олон хүмүүс → олон хүн

зарим асуудлууд → зарим асуудал

хэсэг хүүхдүүд → хэсэг хүүхэд

газар газрын хүмүүс → газар газрын хүн

ҮГ БУРУУ ХЭЛБЭРЖҮҮЛСЭН

Нэг үндэстэй биеийн төлөөний нэр (чи, та), хамаатуулах нөхцөлийг (чинь, тань) нэг өгүүлбэрт давтахгүй.

Жишээ нь:

“Таны бие лагшин тань тунгалаг уу?”, “Чиний хичээл ном чинь сайн уу?”

Зүй нь: “Таны бие лагшин тунгалаг уу?”, “Чиний хичээл ном сайн уу?”, “Бие лагшин тань тунгалаг уу?”, “Хичээл ном чинь сайн уу?” гэж хэлж ярих нь зүйтэй.

Бусдаар үйлдүүлэх хэвийн найруулгад –уул2 дагаврыг шаардлагагүйгээр давтан хэрэглэх алдаа түгээмэл бий.

Жишээ нь:

Сурагчдаар сандал ширээ зөөлгүүлэв.

Би Лувсан багшаар монгол хэл заалгуулж байна.

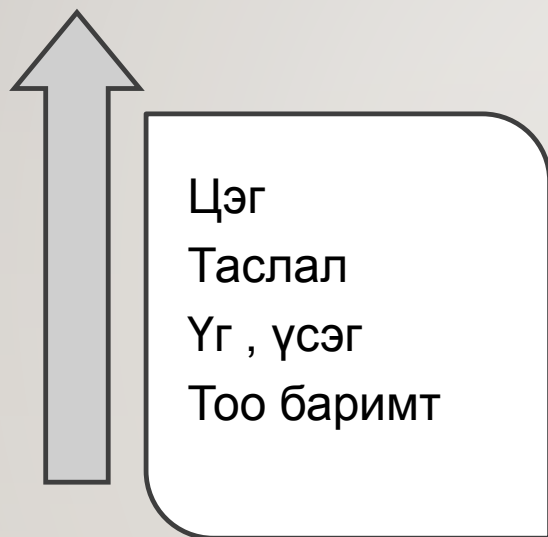
Би дүүгээр цамцаа хатаалгуулсан гэх мэт.

Зүй нь: Сурагчдаар сандал ширээ зөөлгөв. Би Лувсан багшаар монгол хэл заалгаж байна
Би дүүгээр цамцаа хатаалгасан гэх мэт.

Баримтын алдаа :

Тухайн юм үзэгдэл, баримтын талаар мэдэхгүй буюу тойм төдий төсөөлөлтэй байснаас, гүйцэд лавлаагүй зэргээс болж үүсдэг алдаа.

ЖИШЭЭ НЬ:

Бээжингийн олимпийн галт бамбарыг 14663 хүн хамгаалан дагана. Үүнээс: Аж үйлдвэр бизнесийн 4471, БСШУ-ны 2231, тамирчид 669, тариачин 496, гадаадын 391, сайн дурын 3796

12054

- Нийт есөн алт нэг мөнгө, хоёр хүрэл, нийт 12 медаль зүүж, багийн дүнгээр тэргүүн байр эзэлсэн.

(Өдрийн сонин, 2007.01.12 өдөр)

Энэ өгүүлбэрт таслал орхисон учраас баримтын алдаа болсон.

УЧИРЗҮЙН АЛДАА

Сэтгэхүйн хууль, учир шалтгааны хэм хэмжээг зөрчсөний улмаас үүссэн алдааг учирзүйн алдаа гэдэг. Уг алдаа нь уншигчдад эргэлзээ төрүүлж, унших явцыг сарниулдаг сөрөг талтай. Өөрөөр хэлбэл өгүүлэгч этгээд өгүүлж бичиж байгаа зүйлийнхээ холбоо дэс дарааг алдсанаас үүснэ.

Жишээ нь:

- Нийслэлээс хуруу хүрэм зайд орших Батсүмбэр суманд очиход маш хол байлаа. \ сониноос\
- Мал дээр өссөн хүүхэд болохоор багадаа морь унаж сурсан юм. Ямар сайндаа морио шилгэхэд уначих вэ дээ. \ сониноос\

(Учир шалтгааны үндэслэлийг зөрчсөн алдаа гаргасан)

Хаалттай үзүүлэх тоглолт болно. Өргөнөөр ирж үзнэ үү. (Телевизийн зарлал) “Хаалтай” гэж өргөнөөр оролцох боломжгүй зүйлийг хэлдэг.

Бүх нийтэд нээлттэй үзүүлэх тоглолт болно. Өргөнөөр ирж үзнэ үү.

ХЭЛ ЗҮЙН АЛДАА.

Монгол хэлний үг бүтэх ёс, үгийн хэлбэржилт, хэл зүйн дүрмийн хэм хэмжээг зөрчсөний улмаас үүссэн алдааг хэл зүйн алдаа гэдэг. Үүнд үгийн хэлний зүйн утгыг оновчгүй хэрэглэсэн, үйлийн цаг, хэв, байдлын утгыг буруу гаргасан, үгсийн аймгийн найруулгын үүргийг оновчгүй илтгэсэн зэрэг алдаа орно.

Жишээ нь:

Сэтгүүлч **нар** сонирхолтой асуулт асуусан нь хурлын уур амьсгалыг идэвхжүүлэв.

Зүй нь: Сэтгүүлчид сонирхолтой асуулт асуусан нь хурлын уур амьсгалыг идэвхжүүлэв

ГОО ЗҮЙН АЛДАА

Хүмүүсийн гоо зүйн боловсрол, ёс зүйн хэм хэмжээ зэрэгт аливаа нийтэлж байгаа зүйл үр дүнтэй өгөөжтэй байх шаардлагыг зөрчсөн алдааг хэлдэг.

~~Жишээ нь:~~

Эдгээр сайхан бүсгүйчүүдийг анх харахад намрын хагдарч буй алаг цэцэгс мэт санагдсаныг нуух юун.

Зүй нь: Намрын хагдарч байгаа цэцэг сайхан харагддаггүй гунигтай харагддаг. Эдгээр сайхан бүсгүйчүүдийг анх харахад дэлгэрч буй алаг цэцэгс мэт санагдсаныг нуух юун.

Жишээ нь:

Дээр нь муу дээр муухай, муухай дээр улцан гэгчээр ажил үүргээ гүйцэтгэхээр явсан олон хүний амь эрсэдсэн золгүй явдал болж...

(Өнөөдөр сонин, 2007.06.21, Үнийн өсөлтийн эсрэг жагсая

Зүй нь: Энэ өгүүлбэрт оновчгүй зүйрлэл хэрэглэсэн. Энэ өгүүлбэрт чухам ямар утга гаргах гэж байгаа нь ойлгомжгүй байна.